

A norvég alap

KÖNYVKRITIKA - KETTEN EGY ÚJ KÖNYVRŐL - LX. évfolyam, 1. szám, 2016. január 8.

Ketten egy új könyvről - Kondor Vilmos: *A bűntől keletre*. Libri Kiadó, Budapest, 2015. 532 oldal, 3990 Ft

Kondor Vilmos kísértetiesen hasonló irodalmi játékot játszik, mint a Budapest Noir-sorozatban: míg ott Gordon Zsigmond személyében egy Hammett-Chandler hibridet importál a '30-as (majd '40-es és '50-es) évek Budapestjére, most a szociálisan érzékeny kortárs krimi túlhajszolt, antiszociális, szenvedélybeteg nyomozófiguráját ereszti rá a kortárs Magyarországra. Ám míg a Budapest-sorozat esetében a főhős kívülállását értelmezhattük egyfajta irodalomtörténeti játékként („Milyen lett volna a magyar krimi ebben a történelmi időszakban, ha létezett volna?”), addig A bűntől keletre esetében ez a „mintha”-érzés azt sejteti: amíg a magyar társadalom nem képes szembenézni társadalmi feszültségeivel és tabuival, addig az igazság hírvivője (itt: Ferenczy) csak norvégból magyarra fordított papírmásé figura marad.

„- Te szeretted? – szólalt meg ismét Jegrics.

Ferenczy zavartan nézett rá.

- Hogy mi van?

- Te szeretted?

- Mármint a miniszterelnököt?

- Ki mást? Nem, az anyádat.”

Így évődik egymással egy kora nyári estén két rendőrnemzet, akik – számos kollégájukkal egyetemben – azt feladatot kapták, hogy derítsék fel a miniszterelnök halálának körülményeit. Az utcán zavargások; a neten csúcsra járnak a konteók; a töketlen baloldal, az erősödő szélsőjobb és a kormánypárt belső ellenzéke mind igyekszik a saját javára fordítani a történeteket; a rendőröket pedig titkosabbnál titkosabb ügynökségek hátráltatják az igazság felderítésében. Ám ekkor Ferenczy nyomozó – kétes jogosítványokkal felszerelve és homályos gyanútól űzve – útnak indul, hogy elmerüljön a miniszterelnök múltjában, leásson a titkok mélyére, és felfejtse az egyre szövevényesebb bűnesetet.

A bűntől keletre jelene tehát – leszámítva a miniszterelnökbe fulladt kormányfőt – szándékolatlan *nagyon* emlékeztet a miénkre. Kondor Vilmos esetenként csodásan pontos részletekkel dolgozik: a metróban vásárolt, összenyomódott Fornetti-pogácsákon (illetve alkoholon és nyugtatókon) élő Ferenczy figurája pillanatokra bár, de összeáll – és a regény egyik kétségtelenül legbrilliansabb pillanata, amikor a miniszterelnök tomboló gyászolói lángba borítják az Ébredő Magyarország Spirituális Táltosképző Központot, összetévesztve a jámbor taltosokat a merénylettel megvádolt Ébredő Magyarország szélsőséges terrororganizációval. Azonban épp a politikai közhangulat leírásában Kondor mintha nem érezné magát otthon – a párbeszéd zötykölődnek, az indulatok röhejesen visszafogottak. Most őszintén, ki kérdezné meg közeli kollégájától, hogy *szerette-e* a miniszterelnököt – mintha ez amolyan ártalmatlan beszédtema volna?!

A részleges zsáner- és helyszínváltás kifejezetten jól tesz a regénynek: amint Ferenczy elhagyja Budapestet, szabályos hard-boiled magánnyomozás kezdődik el, a skandináv krimik két kedvenc témája mentén: politikai-hatalmi játszmák és nők elleni erőszak. Mindezen közben pedig egyre jobban

kirajzolódnak a regény irodalmi előképei is: vegyük Jo Nesbø *Harry Holé*ját, adjuk hozzá Lawrence Block *Matt Scudder*jének hallucinatív epizódjait, és már meg is kaptuk Ferenczy nyomozót, aki egyre izzadtabban és kimerültebben hajtja történetünket a végkifejlet felé.

Kondor Vilmos kísértetiesen hasonló irodalmi játékot játszik, mint a *Budapest Noir*-sorozatban: míg ott Gordon Zsigmond személyében egy Hammett-Chandler hibridet importál a '30-as (majd '40-es és '50-es) évek Budapestjére, most a szociálisan érzékeny kortárs krimi túlhajszolt, antiszociális, szenvedélybeteg nyomozófiguráját ereszt rá a kortárs Magyarországra. Ám míg a Budapest-sorozat esetében a főhős kívülállását értelmezhattük egyfajta irodalomtörténeti játékként („Milyen lett volna a magyar krimi ebben a történelmi időszakban, ha létezett volna?”), addig *A bűntől keletre* esetében ez a „mintha”-érzés azt sejteti: amíg a magyar társadalom nem képes szembenézni feszültségeivel és tabuival, addig az igazság hírvivője (itt: Ferenczy) csak norvégból magyarra fordított papírmásé figura marad.

A bűntől keletre lendületes, jó ritmusú bűnügyi történet, amely okosan adagolja az információkat; az utolsó harmadára pedig kifejezetten feszült és izgalmas akciókrimivé fejlődik. Ahogy kezd kirajzolódni a bűnügy megoldása, Ferenczy számára pedig egyre nagyobb lesz a személyes tét, úgy válik egyre nyilvánvalóbbá, hogy csak a korlátlan nyilvánosság jelenthet megoldást, kompenzációt és egyben kiutat a szereplők számára (a skandináv elődök joviálisan bólogatnak) – a befejezés pedig már-már katartikusan szembesíti az olvasót azon elemi erkölcsi igényével, hogy a hatalmi machinációkon, a félrevezetés és elhallgatás megannyi módozatán átlépve megismerje és másokkal is megossza az igazságot. Ferenczy nyomozóra tehát van igény – ha legalább a regény végéig el tudjuk hinni, hogy létezik.